

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 271/2010-31

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. októbra 2010 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika o prijatej sťažnosti P. Š., K., zastúpenej advokátom JUDr. R. G., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 61/2008 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 61/2008 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Žilina **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 61/2008 konal bez zbytočných prieťahov.

3. P. Š. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Žilina povinný vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky ukladá uhradiť trovy právneho zastúpenia P. Š. v sume 303,30 € (slovom tristotri eur a tridsať centov) na účet jej právneho zástupcu JUDr. R. G., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. Okresný súd Žilina je povinný uhradiť štátu trovy konania v sume 303,30 € (slovom tristotri eur a tridsať centov) na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 7000060515/8180 vedený v Štátnej pokladnici do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 271/2010-20 z 25. augusta 2010 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť P. Š. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 61/2008.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k priebehu konania podaním sp. zn. 1 SprS 172/2010 z 23. septembra 2010. Vo vyjadrení okresného súdu sa okrem iného uvádza:

«Na okresnom súde Žilina je vedená trestná vec proti obvinenému M. B., nar... v Ž. pre trestný čin podvodu podľa § 221 ods. 1, 2 Tr. zák. Poškodenou stranou v tejto trestnej veci je aj P. Š., ktorá si uplatnila škodu vo výške 250 000,- Sk (8298.48 EUR).

Skutková a právna zložitosť trestnej veci

Trestná vec nie je skutkovo ani právne zložitá.

Úkony súdu po podaní obžaloby na Okresný súd Žilina

- *doručenie obžaloby Okresnej prokuratúry Žilina dňa 26. 5. 2008,*
- *-expedovanie trestného rozkazu a výziev podľa § 240 Tr. por. procesným stranám dňa 23. 6. 2008,*
- *doručenie odporu obvineným M. B. proti vydanému trestnému rozkazu na Okresný súd Žilina dňa 27. 6. 2008, s návrhom na vykonanie dôkazov na hlavnom pojednávaní,*
- *od 3. 11. 2008 sa stal zákonným sudcom JUDr. M. Š., na základe dodatku k rozvrhu práce Okresného súdu Žilina,*
- *oznámenie adresované poškodenej P. Š., že došlo k zmene v osobe zákonného sudcu listom zo dňa 5. 2. 2009 - vo veci bol určený ako zákonný sudca JUDr. M. Š.,*
- *oznámenie zaujatosti podľa § 32 ods. 1 Tr. por. „per analógiám“ zo strany sudcu JUDr. M. Š. zo dňa 1. 6. 2009,*
- *rozhodnutie Krajského súdu v Žiline zo dňa 15. 7. 2010 o vylúčení zákonného sudcu JUDr. M. Š. z vykonávania úkonov v predmetnej trestnej veci,*
- *opatrením predsedu súdu zo dňa 27. 7. 2009 bola trestná vec obv. M. B. vrátená pôvodnému zákonnému sudcovi JUDr. B. L.,*
- *oznámenie zaujatosti sudcu JUDr. B. L. zo dňa 8. 10. 2009, vrátenie trestného spisu s prípisom Krajského súdu v Žiline zo dňa 6. 11. 2009,*
- *upozornenie sudcu JUDr. B. L. podľa § 30 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich v znení neskorších predpisov, zo dňa 7. 1.2010,*
- *oznámenia a námietka sudcu B. L. podľa zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich v znení neskorších predpisov, zo dňa 15. 3. 2010,*
- *pridelenie trestnej veci novej zákonnej sudkyňi Mgr. A. M. dňa 26. 5. 2010,*
- *pridelenie trestnej veci zákonnému sudcovi JUDr. B. L. dňa 22. 6. 2010.*

Podľa môjho názoru sťažovateľka nespôsobilá prietahy v konaní. Tieto sú skôr zapríčinené tým, že trestné oddelenie Okresného súdu v Žiline je dlhodobo nedostatočne personálne obsadené, pričom predmetný sudca JUDr. B. L., práve v období rokov 2008 -2010 musel prednostne rozhodovať a konať vo veciach, v ktorých boli podané obžaloby pre obzvlášť závažné zločiny, pričom páchatelia týchto trestných činov boli stíhaní väzobné, jedná sa tzv. bývalú prvohlavovú agendu krajských súdov. Poslednú vec takto veľkého rozsahu rozhodol rozsudkom predmetný sudca v mesiaci august 2010. Dávam do pozornosti aj dlhodobú PN zákonného sudcu z vážnych zdravotných dôvodov od 13. 4. 2010 do 18. 6. 2010.

Z vyjadrenia zákonného sudcu som zistil, že termín hlavného pojednávania je nariadený na deň 20. 12. 2010 a 22. 12. 2010.

Som toho názoru, že zákonný sudca aj pri vynaložení maximálneho úsilia nemohol predmetnú vec prejednať v kratšom čase.»

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami, ako aj listinnými dôkazmi dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov, a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru na prejednanie

svojej záležitosti v primeranej lehote, ktoré je obdobné ako základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (II. ÚS 61/98), pričom k naplneniu práva na súdnu ochranu v rozhodovaní o veci samej dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02) alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 86/08).

Pri posudzovaní, či vo veci došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú povaha konania, teda právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka konania a spôsob, akým súd vo veci postupoval. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

1. Čo sa týka kritéria zložitosť veci, ústavný súd po oboznámení sa s vyjadreniami účastníkov a najmä s obsahom vyžiadaného spisu okresného súdu konštatuje, že vec ani zo skutkového, ani z právneho hľadiska nevykazuje črty mimoriadnej zložitosti. Na zložitosť veci napokon nepoukázal ani okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že od 26. mája 2008 (bola podaná obžaloba na obvineného) sa vedie na okresnom súde trestné konanie, v ktorom sťažovateľka vystupuje ako poškodená. Keďže okresný súd vo veci nekonal, sťažovateľka sa obrátila na Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky so sťažnosťami na zbytočné prietahy v marci 2009, ako aj na okresný súd, z ktorého jej bola doručená odpoveď, že termín hlavného pojednávania bude určený na apríl 2009. Do dnešného dňa okresný súd termín hlavného pojednávania neurčil a vo veci nekonal ani nerozhodol.

Pri hodnotení povahy preskúmvanej veci ústavný súd vychádzal zo všeobecnej zásady uznávanej aj v judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citlivého zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného konania spravidla spojený, musí posudzovať prísnejšie (napr. rozsudok ESLP vo veci Bagetta v. Taliansko z 25. júna 1987). Táto zásada sa týka aj poškodenej strany (obdobne napr. IV. ÚS 13/08).

2. Pri hodnotení ďalšieho kritéria – správania sťažovateľky v preskúmvanom trestnom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu závažnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v týchto konaniach k zbytočným priet'ahom. Ani okresný súd neuviedol vo svojom vyjadrení k sťažnosti, že by sťažovateľka spôsobila priet'ahy v tomto konaní.

3. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci.

Ústavný súd konštatuje, že konanie v posudzovanej veci po doručení obžaloby z Okresnej prokuratúry Žilina (26. mája 2008) až do prijatia sťažnosti ústavným súdom (25. august 2010) trvalo 27 mesiacov.

Počas tejto doby okresný súd okrem vydania trestného rozkazu riešil iba oznámenia zákonných sudcov, ktorí namietali svoju zaujatosť v tejto veci, ale dosiaľ okresný súd v tomto konaní neurobil nič pre odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľky ako poškodenej. Podľa názoru ústavného súdu bolo povinnosťou okresného súdu pristupovať v tejto veci so zvýšenou starostlivosťou.

Aj z vyjadrenia okresného súdu vyplýva, že okresný súd v trestnej veci dosiaľ nekonal pre personálne problémy na trestnom úseku.

Obranu okresného súdu spočívajúcu v častých zmenách a zaťaženiach zákonných sudcov (ako dôvodov, ktoré by mali byť objektívnou príčinou spôsobujúcou priet'ahy v konaní) však ústavný neakceptoval. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. III. ÚS 147/02, I. ÚS 100/02) nadmerné množstvo vecí (i personálne problémy), v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezavávajú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní.

Ústavný súd s poukazom na uvedené hodnotiac doterajší priebeh napadnutého konania dospel k záveru, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 1 T 61/2008 bolo porušené základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal okresnému súdu v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, aby v označenej trestnej veci konal bez zbytočných priet'ahov aj napriek tomu, že sťažovateľka o to v sťažnosti výslovne nežiadala.

III.

Sťažovateľka tiež žiadala, aby jej ústavný súd priznal finančné zadostučinenie v sume 3 000 €, poukazujúc najmä na celkovú doterajšiu dĺžku konania okresného súdu, v dôsledku čoho je v stave právnej neistoty. Táto neistota *„jej spôsobuje nadmerné stresy, nepriaznivo vplýva na jej psychické rozpoloženie a tým aj celkove na jej zdravotný stav. Sťažovateľka je čiastočne invalidná dôchodkyňa starajúca sa o ťažko zdravotne postihnutého manžela.“*

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Keďže právna neistota sťažovateľky nebola okresným súdom odstránená ani po viac ako 2 rokoch od začatia trestného konania, zohľadňujúc pritom povahu veci (výšku požadovanej náhrady škody) ústavný súd najmä s ohľadom na nečinnosť okresného súdu považoval za potrebné priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie v sume 1 500 €.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia. Sťažovateľka si v sťažnosti uplatnila trovy právneho zastúpenia v celkovej sume 303,30 €.

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde sa na konanie pred ústavným súdom použijú primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Podľa § 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania zistil, že uplatnená náhrada trov konania (za dva úkony právnej služby a režijný paušál) je vypočítaná podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, a keďže nie je v rozpore s touto vyhláškou, uložil Kancelárii ústavného súdu uhradiť ustanovenému právnenému zástupcovi trovy právneho zastúpenia v sume 303,30 €. Zároveň uložil okresnému súdu povinnosť uhradiť štátu trovy právneho zastúpenia na účet Kancelárie ústavného súdu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. októbra 2010